

ÁFORM UM LAGASETNINGU

– sbr. samþykkt ríkisstjórnarinnar frá 24. febrúar 2023, 1.–4. gr.

Málsheiti og nr.	Frumvarp til laga um breytingu á lögum um ávana- og fíkniefni nr. 65/1974 (heilbrigðisstofnanir og reykrymi) HRN24060093
Ráðuneyti /verkefnisstjóri	Heilbrigðisráðuneyti / María Sæm Bjarkardóttir
Innleiðing EES-gerðar?	☐ Já ☒ Nei
Dags.	20. júní 2024

A. Úrlausnarefni

1. Forsaga máls og tilefni.

Starfshópur um stefnu í skaðaminnkun sem heilbrigðisráðherra skipaði haustið 2023 skilaði áfangaskýrslu til ráðherra í mars síðastliðnum. Í henni er lagt til að heilbrigðisstofnunum verði heimilað að opna og reka neyslurými, en nú hvílir sú heimild aðeins á sveitarfélögum. Með því að útvíkka þá lagaheimild sem fyrir er, yrði mögulegt að opna fleiri neyslurými en nú þegar er áformað í Reykjavíkurborg í sumar. Gæti meðal annars verið unnt að nýta það húsnæði sem þegar er til staðar hjá heilbrigðisstofnunum, en vandasamt hefur verið fyrir borgina að finna hentugt húsnæði.

Þá er áformað að skoða það að heimila opnun reykrymis í neyslurými fyrir tiltekin efni (þó ekki kannabis) heldur þau efni sem fólk hefur verið að neyta í æð. Það að reykja tiltekin efni fremur en að sprauta þeim í æð er skaðaminnkun og er talið geta dregið úr hættu á ofskömmtn og hættu á sýkingum.

2. Hvert er úrlausnarefnið?

Breyta 2. gr. a laga um ávana- og fíkniefni nr. 65/1974 og bæta við heimild til handa heilbrigðisstofnunum að opna og reka neyslurými, auk þess að heimilt verði að reykja tiltekin efni í neyslurými, en ekki aðeins sprauta efnunum í æð.

3. Að hvaða marki duga gildandi lög og reglur ekki til?

Skýrt ákvæði 2. gr. a laga nr. 65/1974 veitir ekki heimild til ofangreinds og er því nauðsynlegt að breyta þessu undanþáguákvæði laganna svo heilbrigðisstofnanir hafi heimild til að opna og reka neyslurými og að þar verði heimilt að reykja tiltekin efni.

B. Markmið

1. Stefna hins opinbera á viðkomandi málefnasviði/málaflokki.

Málaflokkurinn skaðaminnkun fellur undir málefnasvið 32 um lýðheilsu og stjórnsýslu velferðarmála í gildandi fjármálaáætlun. Heilbrigðisráðherra ber ábyrgð á málaflokknum en lögð er áhersla á samvinnu við aðra ráðherra varðandi málaflokka sem eiga sameiginlega tengifleti, svo sem vegna forvarna. Með lýðheilsu er átt við aðgerðir hins opinbera og annarra sem miða að því að viðhalda og bæta heilbrigði, líðan og aðstæður einstaklinga, þjóðfélagshópa og þjóðarinnar í heild með heilsuefningu, forvörnum og heilbrigðisþjónustu. Mikilvægt er að skapa fólki aðstæður í samfélaginu sem auðvelda því að stuðla að og efla heilbrigði og heilbrigðan lífsstíl. Forvarnir eru aðgerðir sem beinast að samfélaginu öllu og miða m.a. að því að efla heilbrigði og fyrirbyggja sjúkdóma.

Í sáttmála um ríkisstjórnarsamstarf er þess getið að horfa eigi á heilbrigði þjóðarinnar í víðu samhengi og að það séu sameiginlegir hagsmunir þjóðarinnar, efnahagslegir og félagslegir, að lögð sé aukin áhersla m.a. á lýðheilsu og forvarnir.

2. Markmið sem að er stefnt með lagasetningu í ljósi úrlausnarefnis og stefnu stjórnvalda. Markmið lagasetningarinnar er að mæta þörfum jaðarsettra einstaklinga víðar um land og draga úr þeim skaða sem þeir verða svo auðveldlega fyrir þegar þeir neyta efna í æð.
C. Leiðir
1. Ekkert aðhafst - hvaða afleiðingar hefði það? Mögulega verða ekki fleiri neyslurými opnuð meðan heimildin hvílir aðeins hjá sveitarfélögum. Auk þess eykur það hættu á skaða fyrir jaðarsettan hóp sem mun sækja í það neyslurými sem fyrirhugað er að opna í Reykjavíkurborg sumarið 2024 ef hann getur ekki nýtt tiltekinna efna með því að reykja þau fremur en að sprauta þeim í æð. 2. Önnur úrræði en lagasetning sem metin hafa verið. Önnur úrræða koma ekki til greina vegna þeirrar þröngu undanþágu sem kveðið er á um í 2. gr. a frá öðrum ákvæðum laganna. 3. Mögulegar leiðir við lagasetningu. Um tiltölulega litla breytingu er að ræða á afmörkuðu ákvæði gildandi laga og því um lagabreytingu að ræða en ekki heildarlög.
D. Hvaða leið er áformuð og hvers vegna?
1. Stutt lýsing á þeirri leið sem áformuð er og rökstuðningur fyrir henni. Áformað er að leggja fram frumvarp til laga um breytingu á lögum um ávana- og fíkniefni nr. 65/1974 á haustþingi 155. löggjafarþings, en gert er ráð fyrir að endanlegar tillögur starfshóps um stefnu í skaðaminnkun og aðgerðaáætlun þar að lútandi liggi fyrir á haustdögum. 2. Helstu fyrirhuguðu breytingar á gildandi lögum og reglum, hvort heldur bætt er við eða fellt brott. Viðbót við 1. og 3. mgr. 2. gr. a laga um ávana- og fíkniefni nr. 65/1974
E. Samræmi við stjórnarskrá og þjóðarétt – aðrar grundvallarspurningar
1. Koma áformin inn á svið stjórnarskrár og þjóðréttarskuldbindinga? Nei. 2. Varða áformin ákvæði EES-samningsins um ríkisaðstoð, tæknilegar reglur um vöru og fjarþjónustu eða frelsi til að veita þjónustu? Nei. 3. Er önnur grundvallarlöggjöf sem taka þarf tillit til? Nei.
F. Samráð
1. Hverjir eru helstu hagsmunaaðilar? Fólk sem notar vímuefni, fjölskyldur þeirra og heilbrigðisstofnanir. 2. Er skörun við stjórnarmálefni annarra ráðuneyta? Mögulega dómsmálaráðuneytið. 3. Samráð sem þegar hefur farið fram. Aðeins það samráð sem átt hefur sér stað í starfshópi um stefnu í skaðaminnkun þar sem er fulltrúi dómsmálaráðuneytis. 4. Fyrirhugað samráð. Fyrirhugað er að eiga samráð við dómsmálaráðuneytið og ríkislögreglustjóra.
G. Mat á áhrifum þeirrar leiðar sem áformuð er
1. Niðurstaða frummats á áhrifum, sbr. fylgiskjal. Í vinnslu.

H. Næstu skref, innleiðing
Hefur verið gerð verkefnisáætlun fyrir frumvarpssmíðina? Nei. Hvernig verður staðið að innleiðingu löggjafar? Hvað má gera ráð fyrir að þeir sem verða fyrir áhrifum, opinberar stofnanir/hagsmunaaðilar/almennigur, þurfi langan tíma til undirbúnings/aðlögunar? Gera má ráð fyrir að lögin taki gildi strax og er ekki gert ráð fyrir aðlögunartíma. Hvaða forsendur þurfa að vera fyrir hendi til að lagasetning beri árangur? Að fólk sem notar vímuefni viti af úrræðunum. Mælikvarðar á árangur og útkomu. Fleiri neyslurými og færri dauðsföll af völdum ofskömmtnar. Hefur verið hugað að því að afla gagna til að meta árangur þegar þar að kemur? Með því að opna neyslurými, skrá heimsóknir og fjölda dauðsfalla af völdum ofskömmtnar.
I. Annað
J. Fylgiskjöl
Mat á áhrifum lagasetningar – Frummat, sbr. eyðublað. Önnur fylgiskjöl eftir atvikum.